

אומרים, מנין שאם אין לו לכהן גדול ממון, שאחיו הכהנים מנדלין
אותו ונותנים לו ממון משלהם, תלמוד לומר 'והכהן הגדול מאחיו,
גדלוהו משל אחיו. מכל מקום מוכח מהברייתא שהכהן גדול הוא
גדול מאחיו הכהנים בחכמה, וכיצד יתכן שלא למד את סדר
העבודה. מתרצת הגמרא: אמר רב יוסף, לא קשיא, כן בברייתא
שכתוב שצריך להיות גדול מאחיו, מדובר במקדש ראשון, כן
במשנתנו שמצינו שמינו כהן גדול שאינו יודע ללמוד, מדובר
במקדש שני, שנתמנו בו כהנים על ידי ממון ויכלו להתמנות כהנים
שאינם ראויים. ומצינו שנתמנו כהנים על ידי ממון, דאמר רבי אסי,
תריקבא דרנרי – שלש קבים של דינרים, עיללא ליה – הביאה לו
מרתא בת ברתוס לנאי מלכא על דאוקמה – כדי שיעמיד לבעלה
יהושע בן נטלא כהני רבני – לכהן גדול, הרי לנו מכאן שבזמן
בית שני נתמנו כהנים גדולים על ידי ממון.

שנינו במשנה: ערב יום הכפורים שחרית וכו' ומעבירים לפניו פרים
אילים וכבשים. מביאה הגמרא ברייתא: תנא, אף השעירים היו
מעבירים לפניו. מבררת הגמרא: ותנא דידן, מאי טעמא לא תני
שהיו מעבירים שעירים. מבארת הגמרא: כיון דהשעירים על חטא
קא אתו – באים לכפר על חטאי עם ישראל, חלישא דעתיה על
הכהן גדול שחושש ואומר מי יודע האם אוכל לכפר על חטאיהם.
שואלת הגמרא: אי הכי, פה נמי לא יעבירו לפניו, שהרי על חטא
הוא דאית – שבא לכפר על חטאי הכהנים. מיישבת הגמרא: פה,
כיון דעליו ועל אחיו הכהנים הוא דאית, אינו חושש שנתעבב
הכפרה, שכן באחיו הכהנים, אי איכא איניש דאית ביה מילתא –
אם יש מהם אדם שיש בו דבר עבירה, מידע ידע ליה – הכהן יודע
ממנו, ומתיר ליה – ומחזיר אותו בתשובה, ולכן חושש שלא תהיה כפרה על
ידו. אמר רבינא, תיני דאמר אינשי – זהו מה שאנשים רגילים
לומר אי פה אחתיך – אם בן אחותך דיילא הוי – שוטר המלך, הוי
בשוקא – כשאתה רואהו בשוק, קמיה לא תחליף – אל תעבור
לפניו ולא תעסוק בשום סחורה לפניו, כיון שהוא מכירך ויודע
בעושרך ובמעשיך ימצא עלילה לגבות ממך ממון. וכמו כן מכיר
הכהן גדול באחיו הכהנים מי חטא ומחזירו בתשובה.

שנינו במשנה: כל שבעת הימים לא היו מונעין וכו'. תנא, רבי יהודה
בן נקוסא אומר, מאכילין אותו – את הכהן גדול סלתות וביצים כדי
למסמס אכילה שבמעיו ולשלשלו כדי שלא יצטרך
מחר לנקבו. אמרו לו חכמים לרבי יהודה, אם הוא אוכל מאכלים
אלו, כל שבין שאתה מביא לידי חיפוס של טומאת קרי, שמאכלים
אלו מרבים את הזרע.

שנינו בברייתא: תנא, סומכים אמר משום רבי מאיר, אין מאכילין
אותו – את הכהן גדול בערב יום הכיפורים, לא אבי' וסימן הוא,
ויבואר בסמוך, ואמרי לה לא אבבי' ויש אומרים אף לא יין לבן
שאסור לשותותו. מפרשת הגמרא: לא אבבי', ראשי תיבות, לא
אתרוג ולא ביצים ולא יין וישן. ואמרי לה לא אבבי', לא אתרוג ולא
ביצים ולא בשר שמן ולא יין וישן. ויש אומרים אף לא יין לבן, מפני
שהיו לבן מביא את האדם לידי טומאה.

תנו רבנן, וב – אדם שנטמא מחמת טומאה שיוצאת מגופו, תולין
לו במאכל וכל מיני מאכל – אם אבל אכילה מרובה מכל מין
שהוא, ולאחר מכן ראה ראייה של זוב, תולין את סיבת ראייתו
מחמת ריבוי המאכל ואינו מטמא טומאת זיבה. אלעזר בן פנחס
אומר משום רבי יהודה בן בתירא, אין מאכילין אותו – כאשר
בודקים את הזב בין ראייה לראייה לידע אם רואה מאונס, אין
מאכילים אותו לא חנב", ולא נב", ולא כל דברים המביאין לידי
טומאה. מפרשת הגמרא: לא חנב", ראשי תיבות, לא חלב ולא
נבילה ולא ביצה ולא יין, ולא נב", מי גרסין של פול, ובשר שמן,
ומינים. ולא כל דברים המביאין לידי טומאה, לאתווי מאי – מה
הברייתא באה לרבות. מבארת הגמרא: לאתווי הא דתנו רבנן,
חמשה דברים מביאים את האדם לידי טומאה, ואילו הן, השום,

מבררת הגמרא את ה'מציעתא' של הברייתא לפי תירוץ זה: ומאי
ארבע או חמש – מה כוונת חכמים, אימתי נוטל ארבע ואימתי
חמש. מבארת הגמרא: דבר זה תלוי במה שנחלקו התנאים (סוכה
נ). כיצד מחלקים את לחם הפנים כל שבת בין שתי משמרות
הכהנים שהיו מתחלפות בשבת, לרבנן דאמרי שמשמר הנכנס
עתה לעבודה נוטל שש ומשמר היוצא נוטל שש, ושכר הנפת
דלתות העזרה שמשמר הנכנס סוגר אותם במוצאי שבת על אף
שלא פתח אותם, לא נוטל, וממילא הכהן הגדול משהים עשרה
לחמי הפנים בעי מיפלג – עליו לחלוק את חלקו, בצירי חדא מפלגא
– הפחת לחם אחד משש שהם מחצה, שהרי הכהן גדול היה נוטל
מעט פחות ממחצה, נמצא שהמשל לחמים שקיל – נוטל. ואילו לרבי
יהודה דאמר משמר הנכנס נוטל שבע, שתיים נוספים בשכר הנפת
דלתות המוטל על משמר היוצא שהרי הוא פתח אותם בשבת
בבוקר, ובערב הן נסגרות על ידי משמר הנכנס, ויוצא נוטל את
החמש הנותרים, נמצא שהלחמים העומדים לחלוקה הם עשר,
ועל כן הכהן גדול מעשר בעי מיפלג את חלקו, בצירי חדא מפלגא
– הפחת אחד מן החמשה שלא יהא נוטל מחצה שלם, ושקיל
ארבע.

הגמרא מביאה תירוץ נוסף: רבא אמר, בולא רבי היא הסובר
שנוטל מחצה בדיוק, ואף המציעתא שכתוב בה שנוטל 'ארבע או
חמש' חלות היא גם לפי רבי, וסבר לה רבי ברבי יהודה הסובר שרק
עשרה לחמים היו חולקים, ואם תשאל, אלא מאי ארבע, הא חמש
בעי למשקל – הרי עליו לקבל בחלוקה חמש, שהם מחצה מעשר,
לא קשיא, הא דאיכא משמר המתעבב, כגון שיום טוב חל ביום
מימינו בשבוע, שהמשמרות שהתעבבו ביום שישי בירושלים מיום
טוב לשבת זכאיות ליטול שתי חלות מלחם הפנים, הא דליכא
משמר המתעבב, כלומר בשבת שבאמצע השנה שחולקים בה
בצורה הרגילה, ומכיון שבכל מקרה שני הלחמים הנוספים של
המשמר הנכנס אינם נכללים בחלוקה, הרי שהחשבון הוא כך, אי
איכא משמר המתעבב, שמוריד עוד שני לחמים מהחשבון, הרי
שמשמנה בעי למפלג, ושקיל ארבע שהם מחצה וכדעת רבי, אי
ליכא משמר המתעבב, מכל העשר בעי למפלג, ושקיל חמש שהם
כל המחצית. מקשה הגמרא: אי הכי שלדעת רבי פעמים שנוטל
ארבע פעמים שנוטל חמש, מאי רבי אומר לעולם חמש. מסיימת
הגמרא: קשיא.

משנה

מסרו לו לכהן גדול, שני זקנים מוקני בית דין כדי ללמדו את
הלכות וסדר עבודת יום הכיפורים, וקורין לפניו בפקד היום
בפרשת אחרי מות, עם ביאור הדינים של סדר עבודת יום
הכיפורים, ואומרים לו הזקנים, אישי – אדוני כהן גדול, קרא אתה
בפיך את סדר העבודה, שמא שכחת או שמא לא למדת. ערב יום
כפורים שחרית היו מעמידין אותו – את הכהן גדול בשער מוקד של
העזרה, ומעבירין לפניו פרים ואילים ובכשים שהם הקרבנות
שעתידי להקריב למזבח, כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה, שעל ידי
ההתבוננות בבהמות ישים לב להלכות סדר היום והעבודה שבכל
בהמה. כל שבעת הימים שהיה פורש הכהן מביתו לא היו מונעין
ממנו מאכל ומשתה, ערב יום הכפורים עם השקפה לא היו מניחין
אותו לאכול חריבה, מפני שהמאכל מביא את השינה, ואם יישן יכול
לבוא לידי טומאה ויפסל מהעבודה.

גמרא

מקשה הגמרא: בשלמא שמא שכתב הכהן גדול את מה שלמד, לחי
– מובן, אלא שמא לא למד כלל, היתכן דבר כזה, מי מוקמינן כי
האי גוונא – האם מעמידים כהן גדול שאינו יודע ללמוד, והתנאי,
נאמר בפסוק (ויקרא כא ט) 'והכהן הגדול מאחיו', ומתיבתא 'מאחיו'
דורשים, שיהא גדול מאחיו בבת, בניו, בחכמה ובעושר. אחרים

יומא דף יח עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קכט

37 האשה כדי להיטהר לַיִשָּׁב מיום שנתפייסה שִׁבְעָה ימים נְקִיָּים,
38 שחוששים שמא מחמת חימוד ראתה דם ונטמאת. מתרצת
39 הגמרא: רַבָּנָן – רב ורב נחמן, אֲדוּעִי הוּא מוֹדְעוּ לָהּ – היו מודיעים
40 את ההכרזה הזו מי רוצה להינשא ליום אחד, על ידי דַּמְקָרָם הוּא
41 מְקַרְבִּי – שהיו מקדימים שבעה ימים לפני שהיו מגיעים, וּמִשְׁדְּרִי
42 שְׁלוּחָא – ומשלחים שלוחים כדי להכריז את ההכרזה הזו, ולכן
43 הנשים שהיו רצות היו יושבות שבעה נקיים, ומיד כשרבנן הגיעו
44 לשם היו יכולים לנושאן. תירוץ נוסף: וְאִי בְּעֵית אִימָא, רב ורב
45 נחמן רק יחודי הוּא מִיְחָדִי לָהּ – מתייחדים עמך, ולא היו בועליך.
46 ואף שלא בעלו אותך, הועילו לעצמם שלא יתאוו לנשים, לִפְי
47 שְׂאִינוּ דוּמָה מִי שֵׁשׁ לוֹ פֶּת בְּסֻלּוֹ, לִמִּי שְׂאִין לוֹ פֶּת בְּסֻלּוֹ, שמי שאין
48 לו פת בסלו תמיד הוא רעב, ולכך היו נושאים אשה, משום שמי
49 שנשוי אשה אינו מתאוה לנשים כמו אדם שאין לו אשה.

משנה

50 לאחר שקראו לפני הכהן גדול בסדר היום, מְסַרְוָהּ זִקְנֵי בֵּית דִּין
51 את הכהן גדול לִזְקֵנִי בְּהוֹנָה שילמדוהו את סדר חפינת הקטורת,
52 שהיא עבודה קשה. וְהֶעֱלוּהוּ [לְעֻלָּית] בֵּית אֲבֻסִּים ששם הוא
53 מקום עשיית הקטורת, וְהִשְׁבִּיעוּהוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין את הכהן גדול,
54 שיעשה כדן התורה שיניח את הקטורת על האש בתוך קודש
55 הקדשים, ולא כמעשה הצדוקים שהיו מניחים את הקטורת על
56 האש בטרם היו נכנסים לקודש הקדשים. וְאַחֲרֵי שֶׁהִשְׁבִּיעוּהוּ
57 נִפְמְרוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין וְהָלְכוּ לָהֶם. וכשהשביעוהו אָמְרוּ לוֹ, אִישִׁי –
58 אדוני בָּהֶן גְּדוֹל, אָנוּ שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין, וְאַתָּה שְׁלוּחֵנוּ וְשֹׁלֵחַ בֵּית דִּין,
59 מִשְׁבִּיעֵנִי אָנוּ עֲלֶיךָ בְּמִי שֶׁשָּׂבַח שְׁמוֹ בְּבֵית הָהָא, שְׁלֵא תִשְׁנֶה דְּבַר מִכָּל
60 מַה שְׂאִמְרֵנוּ לָךְ. הוּא פֻּדֵשׁ וּבֹכֶה על שחשדו אותו שהוא צדוקי,
61 וְהָן פֻּדְרִין וּבֹכִין.
62 עתה מפרשת המשנה את סדר ליל יום הכיפורים של הכהן גדול:
63 אִם (הוא) הָיָה – הכהן גדול חָכֵם, דוֹרֵשׁ בדבר הלכה כל ליל יום
64 הכיפורים כדי שלא יישן ויראה קרי. וְאִם לֹא – אם אינו חכם אבל
65 הוא מבין כשדורשים לפניו, הוּא תִּלְמִידֵי חֻכְמִים דוֹרְשִׁים לְפָנָיו
66 בדבר הלכה כל הלילה. וְאִם רִגִּיל הכהן גדול לְקָרוֹת, קוֹרֵא. וְאִם
67 לֹא, שְׂאִינוּ יודע לקרות, הוּא קוֹרֵא לְפָנָיו. וּבִמְהָ קוֹרֵא לְפָנָיו, בְּסֹפֶר
68 אִיּוֹב וּבְדִקְרָא וּבְדִקְרֵי הַיָּמִים, שהם דברים המושכים את הלב כדי
69 שלא תחטפנו שינה. וּבְרִיָּה בִּן בְּבוֹטָל אֹמֵר, פְּעֻמִּים תְּרַבֵּה קְרִיתִי
70 לְפָנָיו בְּדִנְיָאָל.
71

1 וְהִשְׁחָלִים, וְחִלְגִּלְגוֹת, וְהִפְצִיִּים, וְהַנְּרִיר. ואת חמשת מאכלים אלו
2 בא רבי יהודה בן בתירא לרבות שאין מאכלים לזב בשבעת ימי
3 הבדיקה, שאף מאכלים אלו מביאים לידי ראייה.
4 אגב שהזכר 'הגרגיר', מביאה הגמרא על מעלת אכילתה: נאמר
5 בפסוק (מלכים ב' ד' לט) 'וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל הַשָּׂדֶה לִלְקֹט אֲרֹת', מבארת
6 הגמרא מהו אורות: תָּנָא מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי מֵאִיר, זֶה גְּרִיר. אָמַר רַבִּי
7 יוֹחָנָן, לָמָּה נִקְרָא שֵׁמֶן של גרגיר 'אורות', מפני שְׁמֵאֵירוֹת אֵת הַעֵינַיִם
8 לְמִי שְׂאוּכְלִים.
9 אָמַר רַב הוּנָא, (המוציא) [המוציא] גְּרִיר בשוק, אִם יוֹכֵל לִלְקֹט
10 בשוק באופן שלא יראוהו אנשים, אוֹכְלוֹ, וְאִם לֹא, מְעַבְרֵי עַל גְּבִי
11 עֵינָיו, שגם בזה יהיה לו תועלת. אָמַר רַב פֶּפְאָה, גרגיר שאמרנו
12 שהוא מאיר לעינים, מדובר בְּגִיְרָא מְצֻנָּה – בגרגיר הגדל
13 במיצר, לפי שכח הגידול חזק יותר בקצה השדה, שהרי אין
14 סביבותיו זרע אחר שיכחיש את כוחו.
15 אגב שהזכרנו על השמירה מטומאה ביום כיפור, מביאה הגמרא
16 את הזהירות של אורח בענין הטומאה: אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב,
17 אֲבָסְמָא – המתארח בבית חבירו, לֹא יֹאכֵל בִּצִּיִּים, לפי שמביאים
18 לידי קרי ומתגנה על בני הבית. וְלֹא יִישֵׁן בְּמִלִּיתוֹ שֶׁל בְּעַל הַבֵּית
19 שמתבסה בה ביום, שמא יראה קרי ויטנף את טליתו.
20 רַב, בִּי מְקַלֵּעַ – כשהיה מגיע לְדִרְשִׁישׁ ו-מקום שהיה רגיל לילך
21 לשם, היה מְכַרֵּי, מֵאֵן הָיָא לְיוֹמָא – איזו אשה רוצה להינשא לי
22 ליום אחד ולאחר מכן אגרשנה. וכן רב נחמן בְּרַ מְקַלֵּעַ – כשהיה
23 מגיע לְשִׁכְנָצִיב – שם מקום, היה מְכַרֵּי מֵאֵן הָיָא לְיוֹמָא – מי רוצה
24 להינשא לי ליום אחד. מקשה הגמרא: כיצד נשאו נשים בהיותם
25 במקום אחר, וְהַתְנִיָּא, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֹמֵר, לֹא יֵשֵׁא אֶרֶס אִשָּׁה
26 בְּמִדִּינָה זו, וְלֹדֵי וַיֵּשֶׁא אִשָּׁה בְּמִדִּינָה אַחֶרֶת, שְׂמָא יִזְדוּגוּ וְהָבֵן
27 שהוליד במדינה זו אָצֵל זֶה עִם הַבַּת שֶׁהוּלִיד בְּמִדִּינָה אַחֶרֶת,
28 וְנִמְצָא אִתּוֹ נוֹשֵׂא אַחֲוָתוֹ (וְאִם נוֹשֵׂא בַתּוֹ), וּמִמָּלָא כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו
29 מְזוֹרוֹת, שהרי לילדיהם יהיה דין ממזרים. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא יט כט)
30 'וּמִלֵּאָה הָאֶרֶץ זִמָּה'. מתרצת הגמרא: אָמַרְי, רַבָּנָן – תלמידי חכמים
31 שנושאים אשה במקום אחר, קָלָא אֵית לָהּ – מחמת חשיבותם יש
32 קול מפורסם על בניהם שהם בני אותם חכמים, ואין חשש שאח
33 ישא את אחותו.
34 מן המקרה של רב ורב נחמן אנו למדים שהיו נושאים אשה
35 לבועלה ביום שתבעו להינשא. מקשה הגמרא: כיצד היו עושים
36 כן, וְהָאִמַר רַבָּא, תִּבְעוּהָ לְאִשָּׁה לְהִנָּשׂא, וְנִתְפַּיִסָּה לְהִנָּשׂא, צִרְכָּה

אגרות קודש

ב"ה, י"א טבת, תשכ"ח

ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ מלאכתו מלאכת שמים

מו"ה אברהם בן ציון ש"י

שלום וברכה!

... במ"ש אודות עלון לחה"ש הבע"ל - בכלל נכון הדבר במאד, אלא שצ"ל מוקדש רק להבעש"ט

ז"ל ולא לאלו שקדמו, ואין מערבין ענין בענין, ומוכרח, וכמו שכתבתי זה כ"פ, שיהי נכתב ומוגה בעוד מועד...

ויהי רצון אשר תהיינה פעולות הנ"ל בתוככי כללות הפעולה דהפצת המעניות חוצה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור ועד לופרצת גו', וגם נראה לעיני בשר ויקוים היעוד דקאתי מר דא מלכא משיחא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.